

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

O-vár. Vizi-utca. 231. szám, első emeletben

Megjelen a lap hetenkint négyszer u. m. Vasárnap Kedden, Csütörtökön és Szombaton.

Ara évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasáb sorért először 7 kr, másodsor 6 kr, harmadsor 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr bélyegdíj. Előzetes hirdetés a kiadó hivatalnál kezeletik.

KIADÓ-HIVATAL:

Központozza, STEIN J. könyvkereskedése.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Közelebbi számunkkal új évnegyedbe menvén át lapunk folyama, tisztelettel kérjük fel t. cz. előfizetőinket, további megrendelések megtételére.

Lapunk előfizetési ára félévre 6, évnegyedre 3 forint.

Az előfizetési pénz Stein J. könyvkereskedésébe küldendő.

(D) A magyar országgyűlés és Erdély.

Des que la Diète est réunie, elle procède à la validation des pouvoirs. Elle constate les absences non légitimées, et elle les punit. S'il y a dans la convocation des lacunes, elle y fait remédier. Si tous ceux, qui ont droit au siège et au vote ne sont pas convoqués, la Diète peut suspendre ses travaux jusqu'à ce que les absents aient occupé leur siège. Si la Diète est au complet, si nommément tous les comités, tant de la Hongrie, que de la Croatie et de la Transylvanie, ont été convoqués, la Diète procède à l'élection de ses présidents et secrétaires, et après s'être déclarée au complet et constituée, elle procède à l'élection du palatin et d'autres dignités vacantes. C'est seulement alors que la Diète peut aborder la discussion sur les conditions du pacte du couronnement.

J. Ludw.

Erdély magatartását egyedül Magyarhon magatartása határozza el. Erdélynek nem szabad országgyűlést tartani, egybeült mint Buda-Pesten a többi magyar megyékkel együtt; de a mely törvény erre kötelezi Erdélyt, ugyan ez hasonlóan kötelezi Magyarországot; de ha Magyarország illetékesnek látja magát arra, hogy nálunk nélkül tanácskozzék, akkor Erdély két milliónyi népével nem tarthatja meg azt, a mit szinte nyolcz annnyal elegettek.

(D) K. Közl. 47. sz.

Nagyon bőv idézeteket tudunk, hogy tárgyainkat kellőleg körvonalozhassuk, s éppen e célra nézve mai egész cikkünk szintén csak idézetekből fog állani, s ezennel minden hosszas előbeszéd nélkül idézzük meg a „P. Napló” érdemes szerkesztőjének lapja idei 76-dik számában közreadott cikkének következő tételét:

A 73 követet,*) melyet az uniált Erdély tartozik országgyűlésünkre küldeni, hasztalan keressük. Azok nem fognak a kinyitás ünnepélyén jelen lenni s a követigazolások alkalmával sem.

Üresen maradt, vagy tán még a terembe be sem vitt székeik inkább fogják a kedélyeket ingerelni, mint a legtitesebb szónoklatok.

Minden szem, midőn körültekint, már mintegy kérdezi: mi kezességünk van a jövőben, ha három törvénycikk. t. i. az 1847-ki pozsoni országgyűlés VII-dik és az 1848-ki kolozsvári országgyűlés I-ső és II-dik cikke kizakittatának törvénykönyvünkől? A közmegdöbbenés, mielőtt az ajkák fölnyílnának, hogy tiltakozzanak, már vádat és aggodalmat tolmácsoland. Mert kinek ne jutna eszébe, midőn a királyi előterjesztményeket hallgatja, hogy mi történt azon 1008 négyezred mértfölddel**), mely Magyarország testének az unió által csak oly kiegészítő része, mint a Tiszán inneni, vagy Dunán túli terület, — s mi történt azon 1,900,000 lélekkel, melynek szintoly joga és kötelessége volt a mi országgyűlésünkön képviseltetni, mint a tős magyar ajku Szaboles, vagy a többnyire román és orosz nyelvű Máramaros megye derék fiainak? Ki ne sejtene — ha szintén elhallgatja is — hogy a mely terembe most a hon atyái lépnek, az tanácskozási hely lehet ugyan, de törvényhozási nem; mert az országnak csak egyes részei vannak még képviselve s pedig a hiányzó darabokat nem ellenszeg szállotta meg és tartja birtokában, hogy a kivételes helyzet egyaránt földozza a törvény kötelme alól a megjelenteket és kimaradtakat? S végre, ki ne fájálna, hogy midőn az „inaugurale diploma” a királyt az ország területi épségének megtartására kötelezi, a viszonyok hatalma mind az uralkodónak az alkotmányra teendő esküjét, mind pedig a koronázás nagy ünnepét, mely történetünkben korszakot fogna alkotni, távolabb vetette, mint gondoltuk, s mint a haza és trón érdekei kívánják?

Erdély nem társország, mint a minő Horvátország; mert az unióval képviselteti különállása megszűnt. S ha a zágrábi nemzeti gyűlés követneik távollétét fájáljuk is, az erdélyi képviselők meg nem jelenése a legnagyobb és legelőlegesebb sérelmek egyike, melynek megrovására nélkül meg hozandó törvényeink érvényessége is kétségbe vonhatnák s a képviselők háza csonka-parlamentnek volna nevezhető.

*) Az 1847-ki V-dik cikkben csak 69 követről van szó; de ezen szám az erdélyi 1848-ki I-ső cikk 147-án igazították ki.

**) Nem értjük ide a Réseket, melyek 101 négyezred mértföld területen 263 ezer lelket számlálnak s országgyűlésünkre a folyó hó 22-ke körül fognak képviselőket küldeni.

Recapituláljuk a fönnebl idézeteket. Francziából idézetünk az országgyűlés legelső teendőjének állítja constataálni a meg nemelent tagokat s azokat megbüntetni, ha pedig a meghívásban volt hiány, azt oryosolni.

Es ha azok, kik a diéta székel és szavazattal bírnak, nem hivattak mid meg, akkor az országgyűlés felfüggeszti működését addig, míg az elmaradtak elfoglalják helyüket. Ha az országgyűlés ki van egészítve, ha Horvátország s Erdély is ott vannak, akkor választja meg az országgyűlés az elnöket és jegyzőket, s miután a gyűlés kiegészítettnek nyilvánítatik, azután következik a nádor választás, s csak akkor kezdet az országgyűlés a koronázási föltételek vitatásához.

E nézetel összhangzó volt a mi nézetünk is, melyet ez ügyben lapunk idei 47-dik számában elmondottunk, s melyet az erdélyi közvélemény is osztott.

A b. Kemény Zsigmond nézete egy kissé eltér e nézetektől, ő ugyan igen szépen okoskodik az egyesülési törvény mellett, de közbe szurja ezen igen fontos és jogilag egészen kérdés alá vonható tételt, „a mely terembe most a hon atyái lépnek, az tanácskozási hely lehet ugyan; de törvényhozási nem.”

Hogy tanácskozhat az országgyűlés egyéb fölött is mint saját constituálása fölött, e célra meg kell választania elnökét és jegyzőjét; tehát legelőbb is azon csonka országgyűlés a választási fontos jog gyakorlatába lépnek oly constituens tagjai nélkül, kiknek elmaradása nem az ő bűnök. A palatinust és ország dignitásait is éppen így rendre megválaszthatja, mit sem reflectálva Erdélyre, honnan talán még oly kevésbé kisebb-nagyobb méltóságára örömet meglátva a többség közvéleménye. Egy szóval a tanácskozás kedveért constituálni kell az országgyűlést, s ha tanácskozni lehet Erdély nélkül az annyit tesz, hogy lehet constituálni az országgyűlést Erdély nélkül. Mi azt hisszük, hogy törvény értelmében nem lehet Erdély nélkül tanácskozni sem úgy mint törvényes országgyűlésen, hanem csak is úgy mint előleges gyűlésen, mely csak akkor válik törvényes tanácskozásra képessé, mikor constituálta magát, és csak akkor constituálhatja magát, midőn minden constituens része ott lesz.

Később azt mondja az érdemes báró: az erdélyi képviselők meg nem jelenése oly sérelem, melynek megrovására nélkül még hozandó törvényeink érvényessége is kétségbe vonathatnék. Tehát e tételben már nemcsak tanácskozási, hanem hozandó törvények lehetőségéről is van szó, s a nemes báró csak föltételben mondja, hogy még ennek érvényességét is kétségbe lehetne hozni. Mi pedig megfordítjuk a tételt, s nemcsak a hozandó törvények, de a rendes tanácskozás érvényességét is jogilag teljesen tagadjuk.

Ha az 1848-ban hozott törvény, törvény: akkor az nekünk helyet adott a pesti országgyűlésen; ha ott helyünk van, akkor nálunk nélkül ott az országgyűlést constituálni, ott tanácskozni, s annyival kevésbbé törvényt alkotni, hivatali méltóságokat megválasztani stb. nem szabad.

Ez törvény, a mit a királyság egy része, a más rész jogsértésével át nem háthat, különben oly joggyakorlatba lépik, melynek későbbi analógiáit egykor alkalmasszerint ő is megláthatná.

A törvényből tehát teljességgel nem lehet kiokoskodni, sem egy külön erdélyi, sem egy külön magyarországi országgyűlést a nélkül, hogy alkotmányunkból 1848-at ki ne töröljük. Ha pedig azt kitöröltük, akkor az ország köviseletének megválasztására nincs joga befolyani azoknak, kiket 1848 vett be az alkotmány sánczai közé. Ez pedig ma már politikai képtelenség. Látni aló, hogy a törvényes alapok megsértésével mind az experimentalis és octroy terén állunk.

Ugy sejtjük azonban, gy a „P. N.” fönnebbi cikkéből mint bizonyos mgán levelekből, hogy a mostani pesti országgyűlés nkább pacificálto, mint szorosan legitim akkor leni. Legjobb a kérdéssel

tisztában lennünk. A nemzetiségi követelések tíz évi szolgátság után most ujból fölébredtek, vagy tán szándékosan fölébresztettek, s Magyarország oly zászlót akar kitzni, mely alá a királyság minden nemzetisége örömmel vonuljon. Ezért elhagyja a szerbnek, el a horvátnak, hogy tegye fel követeléseit, s mindent akar megadni a mi az ország integritását nem sérti. Tán így gondolkoznak Erdélyre nézve is? és örömet fognak többen elméni itt egy országgyűlést, mely még egyszer mondja ki az uniót?

Hallottunk ily hírekről, s nem hittünk bennök. De kimondottuk azt, hogy magatartásunkat az országgyűlés magatartása határozzandja el.

Annyit kijelentünk, hogy ha nemzet és nemzet közti kérdéssel volna csak szó, mi nem félünk egy erdélyi országgyűléstől, ha azt mondaná ki az uralkodás, hogy az unió tény, az törvény, a mit felbontani nem lehet; de a száz és száz román lakóknak a Királyhágón innen aggodalmi vannak; az 1848-ki pozsoni törvények fönnhagyják, hogy Erdély egyesülési föltételei egyenlítőssé ki; ezen föltételek az 1849-iki zavarok miatt nem érvényesítették, tehát legcélszerűbb, hogy még egyszer gyűljön össze Erdély, s ezen föltételeket a folyamatban levő pesti országgyűléssel érintkezve, állítsa meg; s így az örökre sértetlen alapjogok létesítése s az uralkodó általi rögtönös szentesítése után menjen ki innen a képviselő Pestre; — ha mondjuk a kérdés így volna föltéve, mi nem félünk jogunkat, nem a törvényt. Mi tudjuk, hogy a fundus regius alapjoggal bír, valamint alapjoggal bír a székelyföld, sőt magának Erdélynek is a vallás szabadság körül megtartandó alapjoga van; ezeket itt vagy ott hiven védni fogjuk; örömet kívánunk román testvéreinknek kellő garanciákat biztosítani nemzeti és egyéni szabadságuk virágzására, ez iránti szándékunkat egy erdélyi conventiculumban szintén úgy tanusítani fognak, mint a pesti közös és egyedül így törvényes országgyűlésen; de a baj nem a nemzet és nemzet közt, hanem Erdély és osztrák kormányzás közt merül fel. A reactionarius „Herm. Ztg.” kiszalasztá a szót, a mitől mi rettegünk. Csak legyen egy erdélyi országgyűlés, csak egyszer hozhassák kérdés alá az unió törvényt, akkor a törvényhozás másik felének lesz esze, hogy azt többé soha meg ne erősítse. Ez a „Herm. Ztg.” kiszalasztott szava.

Ez eszme az, a mitől mi rettegünk. Erdély eltépetik Magyarországtól s osztrák provinciává fog lenni.

Igaz, hogy nekünk van egy törvényünk, mely szerint a mit országgyűlésünk egyértelműleg elhatároz, az úgy is törvény, ha meg nem erősítették; e jog effectuálására azonban sohasem volt erőnk, annál kevésbbé lesz jövőben. Tehát mi nem a nemzetek viszályától, hanem a reactio cselszövénnyelől félünk, mely, ha csak egy hajszálnyra elvesztjük a törvényesség biztos egyensúlyát, le fog minket rántani az absolutismus mélységébe.

Egyébaránt ismétljük, hogy magatartásunkat Magyarország magatartása határozzandja el. Mi várjuk az országgyűlés tényeit, s ha szabad lesz a királyság egy sereg megyéjének Pesten tanácskozni s törvényt hozni nálunk nélkül, akkor a reciprocitás elvének alkalmazása által nem sértettük a törvényt. De a képviselők előértekezletéről távirati tudósításunk, minket jóval biztat.

Kolozsvár, mártius 30-kán 1861.

Donec attigerit! Keresdrol gróf B. G. hazánkfiának egy cikke jelent meg a „Kronstädter Ztg.” folyó évi 41-dik számában, melyben azt mutatja meg, hogy a „Hermannstädter Ztg.” a reactiot támogatja s annak kezére játszik!

Schmidt ur és szerkesztőtársai tulajdonkép nem tartóznak számbavenni az egész szemrehányást, mert hiszen ők rég kimondták azon magasatos jelszót, hogy „iparszabadság léven, kiki oly jó vagy rossz lapot szerkeszthet és adhat ki, a minőt akar vagy tud”, s a tisztelt „ipartársulat” azon kényelmes helyzetben van, hogy ha „iparcikkeket” valaki bírálat alá veszi, s tán falsificatioval vádolotván, kellő méntseget „nem tud” felhozni, egyszerűen azt mondhatja, hogy „nem akar” felelni; ezzel meg van mentve — a firma becsülete.

Azonban a keresdri cikke — jóllehet az szerinte szintén nem egyéb, mint „a loyális publicitási vitaközlés terén nem könnyen előforduló eset” — megteszi feleletét, mely nagylelkűségért azonban mi semmi hálával se tartozunk, mintán

a magyar politikai törekvések összefüggése és a nemzetiségek iránti méltányosságát illetőleg ismét csak gyanúsító célszavakkal él.

A ki a „H. Ztg.” eddig megjelent 25 számát csak némi figyelemmel olvasságta, az meggyőződhetett, hogy e lap tulajdonképp minden nemzetiség valódi érdekeinek ellenére az elfogult bécsi „einheitlerék” csatár-láncz-vonalában puffogat a magyar szent korona és népei közt törvényesen megszertolt alkotmányos jogok érvényre, sőt biztonsága ellen, oly fegyverekkel pedig, a melyeket ember, a kinek a törvény szentsége s a szabadság valódi garantáinak kivételéről fogalma van és a szabadság szellemét tápláló méltóságához kíván számíttatni, állatana kezébe venni. E csatár-láncz egyik szárnya, mint látszik, Augsburgban, a másik Szébenben van, s e csatárok vak szenvedélye, elfogultsága és cynismusa ellenünkben mindent felülmul.

Hiába mondjuk nekik, hogy ne akarják elcsúrtani csavarni a mi törvényesen fejlődött ősi szabadságunkat, mert e kísérlet se a nép, se a monarchia, se a dynastiára nézve nem hasznos, sőt egyiránt veszélyes; hiába mutatjuk meg, mennyivel jobb, szabadabb, korszerűbb s a mi viszonyaink közt kielégítőbb a mi alkotmányunk, mint az a szűkebbli nagylelkűséggel kiszabott, patentalis szabadság, a melyvel kínálgatnak; hiába mondjuk, hogy ne csufooljanak velünk, mert hiszen nem vagyunk vakok lemondani gazdag örökségünkéről sovány alamizsnáért; hiába valljuk a törvényt szentnek és a ki azt kigúnyolja szentségtörőnek; hiába kérjük, hogy becsüljék bennünk azon majdnem vallásos tiszteletet, a melylyel a törvényt iránt viseltetünk még most is; hiába hirdetjük szóval, tettel, hogy a legúszintább és legfőbb öhajatusunk minden nemzetiséggel testvéri egyetértésben élni és a szabadság, egyenlőség zászlója alatt egyesülni; hiába esedezünk, hogy ne igazságtalan e testvéri egyetértés már is oly szépen füződő köteleiknek felbontására.

Hiába, hiába! Se argumentum, se érzéshez intézett kérdés nem hat elszibhat szíveikre! Ez emberek, ha most is mindenható volnának, centralizálási dühökben képesek volnának a legrövidebb idő alatt oly válság örvényének szélére erőszakolni, a melyben mi tán nagy romlást szenvednénk, de Ausztria — mostani fenéki rendült állapotában — bizonyosan semmivé lenne. Ok „csak azért is” (szintén a fentiszelt „ipartársulat” jelszava, illetőleg argumentuma) erőszakolni fognak azt, a mit 12 évi szerencsétlen kísérlet erőszakolhatnának bizonyítani. Tán forradalmat és polgárháborút idéznének elő; Olmütz-től N.-Szébenig patakkal folyva a vér egy chimaeraért és annyi eclatans kudarc után még egyszer oly eclatanter compromittálnák az osztrák államférfiak bölcsességének már is oly rossz hirben álló tekintélyét Európa előtt, s még hozzá utoljára is még egyszer kénytelenek lennének kiabálni — de meglehet későn — hogy a mi a magyar nemzet kebeléből ki nem oltották a törvény- s jogtisztelnet nem érzetét, addig hiábavaló itt minden bachialis theoretizálás akár diplomatiái ravaszsággal, akár pedig — a mi még kevésbé vezetne célhoz — hatszáz-ezer szavazattal kísértésük meg.

Mit akarnak ez emberek, hogy a „békés kiegyenlítés” nagy kérdését Magyarország és az ősszállam, a magyar nemzet és a többi testvérménzek közt még mindig nem szűnnek megoldhatatlannak kérdéssé kuszálni akarni? Mi dolog, hogy „hallván nem hallanak és látván nem látnak”? S vajjon ez eljárás után, akár erkölcsi akár politikai szempontból ítélve meg őket, tisztelhetjük-e bennük a statusnak hasznos polgárait és a polgárisult társadalomnak loyális és humanus tagjait? Feleljen saját lelkiismeretük — ha van!

Ok azt mondják, a magyar követeléseiben „tulzók”. De vajjon tulzó-e az, a ki azt követeli, a mi öt törvényesen illeti, ennél pedig egy jótával se többet? Avagy melyik magyar államférfiú tolmácsolt az 1848-diki törvények határain túlszárnyaló igényeket? Hiszen magának a legszélő pártnak, az emigratiának jelszava is csak: „1848!”

Ellenben mit kívánnak ama „nem tulzó” urak? Körülbelül többet, mint a mi igazságos és idomos, körülbelül többet, mint a mi bejósággal és becsületérzettel beléegyezhetünk! Ok nemhogy az 1848-diki szentesített törvények áldásában kívánnának részesíteni, sőt az azelőtti jogállapotot is csak alkotmányunk tulajdonképp egyedüli garanciáinak, a saját vérünk és pénzünk feletti rendelkezés jogának megsemmisítése mellett, obajtanák visszaállíttatni! Vajjon nem az ok igazságtalan s öntudatunkat sértő „követelésekben” találhatjuk-e fel azon üdvöleten tulzást, a mely a „békés kiegyenlítés” művét lehetetlenné teheti? Vajjon nem az ok politikai elveiknek tulbajtsái, s természetesen ennek következtében a Lajthán inneni politikai közvélemény szilárd, éret és kérszeresen méltóságjeljesnek mutatkozó magatartása ellenébeni kudarczaik tették és teszik-e Ausztriát egész világ előtt mulatság és szánalom tárgyává?

Ki az oka annak, hogy Napoleon herceg a francia senatusban azt kérde: „hol vagy Ausztria”? Ki az oka annak, hogy Vínce a porosz kamarában azt mondja, miszerint nem adna egy garast Ausztria hitelére, miután az osztrák államférfiak ujjában is egy nagy „bátorságot” követtek el, a magyar korona és népeinek jogait próbálgatván elnyelni? És ki az oka annak, hogy Duncomba az angol parlamentben Ausztria „utolsó óráját” emlegeti?

Mindenek okai nem a magyarok, a kik annyi sajnargattatás, gúny és keserítés után is valódi mérsékeltéggel csak azt kívánják, a mi a koronáé és a népé, a megcsonkított alkotmányt, a törvényt, a mely nem lehet más, mint az 1848-diki, miután azóta se országgyűlés, se király más törvényt, vagy módosítványt nem hozott! Mindenek okai magok a bécsi „einheitlerék”, a bécsi „gesammtmonarchisták”, e politikai monopolisták, a kiknek kis-trafikánsaik sok helyt (többek közt Szébenben is) tüzet nyitottak, s igazi, jó terményű, hazai cikkeket helyett ugyan csak drága árért (pénzünk és vértünk árért) holmi sursrogatummal kínálgatnak! Köszönjük alásan, de nem appetaljuk! Ezeket előrebocsátva, tartunk egy kis szemlét a „H. Ztg.” közlébéli számai felett, a melyekben önkénytelenül jellemzi magát a népek vérével és pénzével csak úgy köny-

nyedén játszó, illetőleg „szani kívánó kis trafikánsok egész machinatioja.

A keresdi cikkre tett feleletben a szerkesztőség (az igaz csak immel-ámmal) mégis csak bebizonyítani kívánja, hogy a lap nem reactionarius! s hogy ezt annál jobban tehessen, pártfogása alá veszi a szegény románokat, s igen óhajtaná, hogy „eg erdélyi országgyűlésen régi modorban (nach früberer Schnitte!?) az eddig (meddig?) nem-jogositottak föltétlén erdélyi népesalába még egyszer megtörténjék” — „olott Isten látja és a gyamatyáskodó szerk. is tudja jólhogy senkinek se jut eszébe megtagadni azon törvények, a melyeknél fogva 1848-ban az egyenlőség, testvériség s szabadság elvét a magyar szent korona területén mindeire, tehát a románokra nézve is önként kimondottuk s rvénybe iktattuk. Vajjon nem épp a magyar közvéleménykiütése e perczen is egy szívvel, egy lélekkel épp e törvény érvénye mellett? Minket az a törvény kötelez; mert 1848 országgyűlés hozta, koronás király szentesítette s eslt tettünk rá. Vajjon miért lehetne érdekében román testreinknek egy ily kötelező törvényt „még egyszer” da capo alá fine tárgyaltni egy olyan erdélyi országgyűlésen, a melyet se koronázott, se koronázatlan király min törvényt össze nem hibat, s a melynek végzése s oly kötelezők, mint az 1848-ki utolsó erdélyi országgyűléséi? Bizony, az nagyon szomorú, hanemly románok ez óhajtat mégis táplálják keblükben; de annak egyszerű oka azon fogalomzavar, a melynek pövelésére a reactio organumai s Erdélyben maga a „H. Ztg.” és a „Gazetta” is nagy buzgalmat fejtenek ki. De Istenek hála, van alkotmányos román párt is, a melynek érdemes tagjai elég tisztán látják a fölláított kelezéseket, tudják, minő bizalommal viseltethetnek az einheitler gyamatyák 12 év alatt oly szépen bebizonyított jó indílatáiránt.

Továbbá azt mondja a „nem reactionarius” „H. Ztg.” hogy milyen találólag van jellemzve az 1847/8-diki törvények eredete a „Revolutio vagy restauratio” czimű röpiratban, mert hiszen abban meg van mondva, hogy „az 1847/8-diki törvények praxisa annyit Ausztria szétrobbantása” (Zersprengung) Szegény Ausztria, hogy néked már az egyedüli orvosság is méreg! O valóban, ha ama röpirat szerzőjének igaza volna, akkor lehetne is tán a „szomorú jelentést” írni, mert a mely betegnek organikus bajain többé igazi belső gyógyszerrel segíteni nem lehet, azt holmi „patienti” balsamir, holmi kétes arcanum, Koch-bonbon, Borchard szappan, melegeit tégla meg nem menti. De ugy gondolom, maga Zs.Schmidt stb. is bajosan hiszik el, hogy Ausztria ily kimerült állapotban lenne már!

Az a Szalay tétele pedig, a melyet pesti választóihoz intézett beszédében mondott, hogy „e földön államot alkotni csupán a magyar nemzet bir hivatással” a maga valódi értelmében véve, a hisztoriai tények ezredéves sorozatának tekintetbe vétele mellett, csak rossz akaratból magyarázható félre. Aval bizony a „H. Ztg.” egy komoly és érett eszű, művelt és becsületes román, szász, horvát vagy szerb hazafel.

De menjünk tovább!

A „H. Ztg.” 24-dik számában egy „Reichsrath” czimű vezércikkben oly dolognak örvend, a mire maguk a bécsi centralista lapok is megfacsargatták a fejüket; értem a birodalmi képviselőre vonatkozó „grundgesetz” azon zártelét, melyszerint „kivételes esetekben a császár országgyűlés mellőzésével közvetlenül rendelheti meg a területek, városok és testületeknek, hogy válasznakak követet és küldjék a bir. parlamentbe.” Hogy minő képviselő lenne ez, a vak is előre látja. Ehez tehát nem kell commentár! — Ugyan e számban a szerk. nem áttalja az „Angsb. Allg. Ztg.”-ból egy cikket utánnymatni, a melyben többek közt következő „loyalis publicistai” röppentyük pattognak a „zsarnok”, a „brutalis”, a „stupid” magyar feje fölött: „Nem kell Magyarországnak több concessiót adni! (Nem is kell nekünk, jó urak, egy csepp „concessio” se, csak törvény!) Minden concessio csak az elbizakodottságot fokozza. A kik ezt sürgetik, vészbbe döntik az egész országot; azok nem látják a közelgő catastrophát; azok nem hallják a szerbek, szlávok és románok haragjának tompa moráját. (Hallottuk bizony mi azt is, hogy Zágrábban leverték — a kétfélt sasakat s bevették a cs. kir. rendőrigazgatóság ablakait s több efféle!) Még soha se fordult elő ily erőszakos „Sprachterrorismus” (a megyegyűléseken senki se beszél némittől s kiki beadhatja panaszlevelét a maga nyelvén s a k. k. notárok, k. k. beamterek s landesadvokátok aranykorának vége van; ez valóban „borzasztó!”); soha se történt még oly brutalis (!) felfogatása mind annak, a mit a nyugati műveltség és polgárisultság épített; soha oly osto-ba (!) reactio helyreállítására azon socialis jogviszonyoknak, a melyeket maguk a magyar írók, mint Eötvös is, amira megbélyegezték! — A cikkíró által feltett „civilizatio” érdekében, ugyhiszem, nagyobb bölcszséggel már nem is lehetne osztogatni a „baromi” (brutal), „ostoba” (stupid) s több efféle, a civilizátorok szájában oly szépen hangzó epithetontokat. S hogy e cikk írója a magyarokat valóban „stupidok”-nak hiszi, látszik onnan, mert még Eötvöst is komolyan gyanúsíthatónak hiszi, s tán a papir körmeletése közben előre mosolygott magában, mint fogják majd e jeles hazánkának ablakait beverni — az ostobák, mert csak azok indulhatnának az „Allg. Ztg.” tanácsai után. És a „H. Ztg.” ez igazán „nem glâce-keszttyűben írt” cikket, a melyet maga Schmidt ur a bevezető sorban „rendkívül heves kifakadás”-nak nevez, nagy mohón után közli — a „békés kiegyenlítés”, Ausztria megmentése érdekében! Vajjon „a loyalis publicistai téren” ezek-e a könnyen előforduló esetek?

De sehol a szög oly neveltségesen ki nem titi magát a zsákból, mint e lap 25-dik számában, a hol ezeket olvasuk: „Hogy ismét egy külön erdélyi országgyűlést tartatunk, ez a kormány magas érdeme. Vajjon a magyarok és székelyek fognak-e oda követeket küldeni, el kell járunk. Ha igen, akkor majdnem bizonyos, hogy az un. ép oly jól át fog mehetni, mint 1848-ban. S ez esetben csak azon remény marad

fenn, hogy naponta világosabb lesz, mennyire fontos a „gesammt-monarchia” érdekében Erdély különállása, s ennek következtében a törvényhozás más-sik fele megtagadja a szentesítést! — Tehát Erdélynek Magyarországgal való unioja egyszer átment az utolsó törvényes országgyűlésen, szentesített a koronás király által, de ez (talan mert törvény, s nem patens) ignoralandonk találatott. Ekkor összehívunk egy „károly-fejérvári értekezletet” azon reményben, hogy ott az unio tán elbukhatik; azonban a többség mellette szavaz; tehát az is ignoralandó. Most beszélnek valami „erdélyi országgyűlésről”, s ha az unio itt is (harmadszor már) át-megy, Schmidt Henrik ur „reméli, hogy a törvényhozás más-sik fele a többség óhajtatát nem erősítendő meg!” Ily remények pengetésével akarnak minket egy halottaitól feltámasztandó törvénytlen „erdélyi országgyűlésre” s a „reichsparlamentbe” csalogatni. Ily elvekkel akarják meghódítani a magyar politikai közszellemet a schmerlingianum statumok hosszú levében feleresztett patentalis szabadság számára, a mely tán igen alkalmas arra, hogy a Schmidt ur „reményei” beteljesüljenek, és mi országgyűlésről országgyűlésre lássuk hurciztatni életkérdéseinket; a többség óhajtatása háromszori négyeszeri vagy nem tudom hányzori nyilvánulás és felterjesztés után is pium desiderium maradjon, s „Ausztria jegyváltása a szabadsággal” tites szó maradjon. Így akarnak ezek a bölcs emberek nyulat fogni dobzsóval, s ök osztogatják a „stupid” epithetont. Nó hiszen, boldogítsa őket bölcs belátásukban hitők. A laurusokat, miket egész világ homlokukra tít, isten bizony nem irgyljük.

Halmágyi Sándor.

Makfalva Bezirk, március 29-dikén, 1861. — Válságos idöket élünk, s ép azért, mert válságos idöket élünk, soha szükségesebb nem volt, mint jelenleg az, hogy a törvényhatóságok lehetőleg a törvény korlátai közt maradjanak, a törvénytől legkisebb eltérés által a kormány, mely ugy is közbe szólva a mint látjuk, nem örömet ragaszkodik a létező törvényekhez, fölhíva érezné magát arra, hogy ne csak a törvénytől eltérőleg, de annak ellenére is cselekedjék, azaz a törvényhatóságokat ostromállapotba tegye, s abban az esetben Európa előtt az elkövetett törvénytelenséget nyakukba hártsa.

A mult évt. 20-diki patens óta öt hó már eltelt s gyanum van minden mostani kinevezések mellett is, hogy még jókora idő fog eltelti addig, míg Erdély rendezve lesz, s kérdem: vajjon ezen hosszú halogatás nem volt-e arra számíttva, hogy békettérítünköl kifogyva, egy vagy más tárgyban cselekvőleg föllépünk s ezáltal a kormánynak türelmet szolgáltatassunk történhetett mozgalmainkunk erőszakkal leendő elnyomására? Vajjon az eddig tudunkra lévő kinevezések jelesen az udvari kancelláriánál, hol jelenleg Erdély sorsa az erdélyi kormányzó jelenléte nélkül kovacsoltatik és a hová a volt magyar beamterek in corpore átláttatattak, elégségesek-e arra, hogy bizalmat gerjessenek bennünk az iránt, hogy Erdély ezután a létező törvények szerint alkot-

cióle este satiram non scribere.

En nem akarom állítani azt, hogy a volt, vagy ugy-szólv a most is létező rendszer hivatalnokai nem becsületes emberek, Isten mentsen, én azt nem mondom, de azt sem mondhatom, hogy éppen a volt hivatalnokok volnának hivatta arra, hogy egy alkotmányos országot restauráljanak. Hát ugyan nem szabad egyszer is kimaradni közülök? vagy tán az előléptetés arra való, hogy majd dúsabb nyugdíjjal bocsáttassanak el?

A mint mondam, én becsületeségükbe nem kétkedem, azonban nagy a különbség a becsületes és alkotmányosság közt, és nyíltan merem állítani, hogy minden hivatalnok, a ki az absolutismusként hit, magát egész készséggel odaadó szolgálja, az a leendő alkotmányos kormánynak csak addig lesz engedelmes szolgálja, míg a szél kedvező, sőtétüljön csak el a láthatár, kezdjenek északi szelek fújni, oly hirtelen jobbra át fognak fordulni, mintha alkotmányos seregben nem is lettek volna. Elég példa van rá 1849-ből mind Magyarországon, mind Erdélyben.

Mindezekből azt következtetem, hogy azok, kiknek a megyékben szavuk és befolyásuk van, egész biggadsággal fontolják meg, mit rendelnek a meglévő törvények, s most közlebből az 1848-dik évi 1-ső törvényekkel s annak 1-ső, 2-dik és 3-dik cikke, most csak a törvényekhez való soros ragaszkodása a törvényhatóságoknak, vezérlehetipartra e szegény sokat szenvedett hazát.

Nincs szándékomban ezen t.-cikkeknek keletkezése és megerősítése módját elősorolni, azt ezen lap többször bőven elősorolt, csak egyre figyelmeztetem az olvasóközönséget, arra t. i., hogy vizsgálják meg az 1848-dik évi Erdély országgyűlési jegyzőkönyvét és a mellé csatolt búcsubeszédet, azokból átfogják látni, hogy midőn az országgyűlés be-zaratott, a kir. biztos, országos elnök, itélőmester s egyáltalában mindazon szónokok, kik a bezáráson jelen voltak és szöloáltak, nyíltan minden utógondolat nélkül nyilvánították, hogy az akkori országgyűlés Erdélynek utolsó országgyűlése volt, s ha emlékezetem nem csal, mind az országgyűlés tagjai, mind pedig a karaton lévő számos hallgatóság közül sokan a mint későbbre volt szerencsém többekkel beszélni, oly helyzetben érezték magokat, mint azon leány, ki után a násznapé eljövén, nőha lelkében örvend a férjhezmenetelnek, de midőn a násznap és vőféj búcsúztatni kezd dik az apától, anyától és lakháztól, minden benső öröme mellett sem tud visszatartani egy-két könnyecpetet azon ház-ért, azon tájért, melyben fölnekedett és született. Így voltunk mi is, sokan örvendtünk, ujjongtunk és éljenzettünk az uniónak! azonban midőn e szó ismétlődött: utolsó országgyűlés, megilletődve állottunk helyeinken, s hogy miért volt ez, valósággal meg nem mondhatom? En azt hiszem, hogy az az emberi természetben rejlik, mit talán kegyeletnek lehet nevezni, mert ezen megilletődés csak tanuja lehetett annak, hogy mi akkor az erdélyi országgyűléstől, nem mint szokták mondani — a viszontlátásig, hanem végkép elbúcsúztunk. De talán eljetttem célmotól, azon-

ban ezeknek elősorolásával csak azt akarom bebizonyítani, hogy azon emlékeztetés 1848-dik évi országgyűlés, a kormány részéről úgy, mint az országgyűlés tagjaitól, a jelen volt hallgatóságtól és az egész országtól utolsó országgyűlésnek ismertettél el, mit nemcsak a törvény, de a jegyzőkönyv mellett beszédek is bizonyítanak. Mi lehet tehát annak az oka, hogy a felség által márcz. 25-kén helyben hagyott Erdélyországi politikai szervezésében országgyűlés, mégpedig az 1791-dik évi 1-ső és 2-ik t. czikkelyek értelmében rendeltetik állítani? mit keres ott az 1791-diki t. czikkely, miután az újabb 1848-iki 1-ső és 2-ik t. czikkelyek eltörölték tettelesen, s midőn ez úgy van, kérdem újból, vajjon nem méltán aggodhatunk a felett, hogy oda fel Bécsben elmulasztották kellőleg felvilágosítani a fejedelmet aziránt, hogy Erdélyországi kétség alá nem hozható törvénye van az országgyűlés iránt? és az már nem az 1791-dik évi 11-ki, hanem az 1848-dik évi 1-ső és 2-ik t. czikkely? És kérdem továbbá: hát ugyan ezért várakoztatnak minket mult év oct. 20-tól egész mostanig? hiszen ha többet nem akarnak kimondani, kár volt a fejezárral értekezletet megtartani, kár volt a várakozást annyira felkószni, hogy még szuszszammi is alig mertünk, erre nagy diplomácia nem kívántatik, ezt még mult octoberben végre lehetett volna bajtani. Figyelemztetek azért minden alkotmányos polgárt, ígykezek befolyását oda fordítani, hogy a törvényhatóságok, ha egyszer a sorompó megnyílik, felirhatási jogukat használva, kérelmezzenek, irjanak s használjanak fel minden törvényes eszközt a létező törvények megtartása mellett, fejtseik fel, hogy van nekünk törvényünk, melyet mi szentnek tartunk, a melynek jótékonyosságával éltünk is az 1848-dik évi magyarországi országgyűlésen.

Van egy pont azonban az 1848-dik évi 1-ső t. czikkben, t. i. a 3-dik pont, mely így hangzik: „Erdélyben a közigazgatás és igazságszolgáltatás folyamata és személyzeti szerkezete a közelebbi közös hongyülés általi elrendezésig jelen helyzetben marad.” A törvény tehát azt rendeli, hogy a hivataloknak úgy kell maradni, mint 1848-ban voltak, akkor a midőn az 1-ső és 2-ik t. czikk hozott, e szerint ha a törvényesség terén akarunk maradni, nem alakíthatjuk által megyei tisztviselőinket a magyarországi megyei tisztviselők formájára, meg kell maradniuk a főbíró, alispán és szolgabírák, a székekben az albirák és dultókkal, azzal a megjegyzéssel, hogy ha vannak 1848-beli életben lévő tisztviselők, azok foglalják el helyeiket, a hiányok pótolással, ki a bizottságok után, mert ha választásba elegyedtünk, akkor az 1846/7-ki országgyűlésen hozott t. czikkely értelmében, mely az 1791-ki 12-dik t. czikkely magyarázata, keltetvén a választást megejteni s a hivatalokra külön-külön három személyt a k. r. kormányzók, udvari kancellária után felterjeszteni, azokban az 1848-ki t. czikkely 3-dik czikke az udvari kancelláriát megszüntetvén, a mostani törvény szerintnek el nem ismerhetik a törvényhatóságok, ez okból, mint fennebb írtam, leghevesebb a régiket alkalmazni, a hiányzókat a főispánnal együtt helyettesíteni a közelebbi közös hongyülésig. *)

Van még egy észrevételem az ideiglenesen kinevezett főkirálybírák néve, t. i. miután az Approbata 3-dik sz. 76. tit. a székszékek jogai közé sorolja nemcsak a főkirálybírák megválasztását, de azoknak megváltoztatását is, a most kinevezett főkirálybírákat csak mint kormánybízottakat tekintem, **) kik ha bevégzik a restaurációt, tüstént szűnjék meg hivataloskodásuk, a szék igazgatását vegye át az időb alkirálybíró mint dirigens, így volt ez régebben is, azután lehetne törvényes választást tenni s megválasztást végeztetvén. Ezek volna az észrevételeim a megyei tisztviselők körül, s hogy akár az én nézeteim, akár a hírlapokban nyilvánultak szerint, de mindenesetre a törvény korlátai közt lehessen a reorganisatio nagy munkájában eljánni, a „Közöny“-ben nyilvánított azon javallathoz csatlakozom, hogy a főispánok gyűljenek össze Kolozsvárra, a főkirálybírák M. Várárhelyt igekezzenek nézeteiket egyeztetni, s ha lehetséges a különböző székek és megyék napjai részt véve mellett egy előleges értekezést tartani s ha csak lehet egyformán eljárni mindenekben, mert csak az egyforma eljárás vezethet célhoz.

H. J.

Aranyosszék, április 2-kán, 1861. — A főtiszt ki nevezés e széket is felháza halottaiból. Székünk az élet és életrelélésnek szép jelenségét mutatta e napon, ugyanis e napon vala országgyűlése 11 év óta Aranyosszék értelmeiségének Vinczen Foszto Károly ur felhívására. A gyűlés magántermészetű volt, tárgya a kinevezett főtiszt el vagy nem fogadása, vagyis jobban mondva: a közvélemény kitisztítása. A gyűlés tartott az ev. ref. templomban T. Foszto K. ur elnöklete alatt. Miután elnök a gyűlésezés célját, hat számból álló előterjesztvényt egy megnyitó beszéd után előadta, vitakozás alá került a dolog s eléggé is megvitattatott pro és contra s kitűnőleg azon egy pont: választassék egy küldöttség Béli Gergely ur méltóságához a közvélemény mintállását jelentendő nagy ellenmondásra talált. Kitűnőleg Sz. F. és Gy. S. urak fejtegették bővebben, tisztelettel és illedelemmel a mlgs Béli Gergely ideiglenesen kinevezett főtiszt személyisége irányában, forrón és szilárdul ragaszkodván az 1848-diki törvények értelméhez, a tárgyat. Bővebb megvitatás után azonban oda nyílt a közvélemény az előadást illetőleg: fogadtassék el a kinevezett főtiszt ur, de azon szigorú és szorosan megtartandó elv mellett, hogy ideiglenesen legyen s azon ideiglenesség ideje is csak addig álljon, a míg bérrendezi a státus personalist egy megnyitandó márkális után, s azután mondana le; s e munkát alatt is nem mint főtiszt, hanem mint kormánybiztos agyljon, feltartván magának a szék az azutáni választás idejére a választási jogot.

r. l.

*) E nézetet nem osztjuk, a tiszték annuatim búcsúzni tartoznak, a mult évtizedi tiszték esztendője lejárt, mi pedig semmi helyettesítésnek fel ne adjuk választási jogunkat.

Szerk.

*) Nem érthetjük a viszonyosság elvénél fogva hogyan történhetett, hogy az udvarnál a százsoknok királybíró választási jogát rögtön gyakorlatba hozták, a székekelyek irányában pedig ellenkezőleg jártak el, mintha öpmük telnék abban, hogy a magyar elem minden rétegetől vegyenek elmindent a mit lehet.

Szerk.

Körösbánya, márcz. 29-kén. Ohajtra várt alkotmányos főispánunk, mlgs. Pipos János ur végre megérkezett.

A politikai két párt (a magyar és román) metevé intézkedéseit, a megye határáról, úgy államasonként s helyt a megye székhelyén ünnepléses fogadtatására. A magyar elem a 848. 16. törvényczikkhez ragaszkodva nyugodtan várta, azon tér elfoglalását, melyet alkotmányos uton, a külsőből álló közgyűlés számára kijelöl.

A románok részéről feltűnő forróság, sürgés, mozgás, főispán ur azon elejtett szavaival kapcsolatban, miszerént 48. törvény, megyei rendszer, pragmatica sanctio, 20. diploma előtte esmeretlen tárgyak, úgy környezete, kik által magát vezetettü engedé, bár némi aggodalomra adott is okot, a magyar elem kiengesztelődvé nyújtá segéd kezét, f. hó 20-kán 28 román, és 12 magyarból összehívott tanácskozmányban minden nehézségek leküzdésére, s így végre 28-ára az alkotmányos közgyűlés kihirdetett.

Az áttelt gonosz 12 év után aligha viradtunk szomorubb napra mint ez: a leégett udvarházak ronjai közt ijjesztőn meredező kémények szomszédságában nem a nemzeti lobogó lengedezett 48 felirattal, hanem más, a balázsfalvi gyűlés napja maj. 15-ével. — A főispántól önkényileg kiadott handbileték által meghívott nem megyebeli jövevényeken kívül, lelkészek, beamterek, falusi jegyzők, s nagyszámú nyers tömeg összecsofódása a gyűlés megtartását a terembe lehetetlenné tevő, s így szabad ég alatt az udvaron tartatott meg az első alkotmányos ü. s. nem nem, — az első törvényt semmisítő s alkotó zarándi országgyűlés.

A főispán ur közönséges német öltözetben székét elfoglalván, oláh, és utána magyar nyelven beköszöntött, hasonlólag a korlátnak által küldött esküt két nyelven letévén, egy birtokalan s nem megyebeli román beamtert főjegyzőnek kinevezett. Ezekre — az alkotmányos terén küzdők óvastétele után, beállott a hivatalos nyelv feletti vitakozás, oly gondatlansággal, minőt a tulragadt szenvedély az ajakra korbácsolt: a partium kérdéséről a természet jogaira, a 48 törvénytől a számtöbbségre, a 20 diplomától a balázsfalvi gyűlésre szökdéncselve s rendre nem utasítatva; a főispán ur nyilatkozatra fölhevítvén maga is nem a törvény, hanem a nyers tömeg véleményét saját meggyőződésének valva a román nyelv hivatalos nyelvvé kikialtatott. A bizottmány alakítására kerülvén a sor minden tekintet nélkül a qualificatoria 160 román mellett 26 magyar jelöltetett ki. — Mig a legnagyobb birtokosok ki maradtak, köz-zsándár, nem megyebeli s olyan egyéniség is nevezetett ki, kit az arad megyei hatóság folyvást nyomoztatva itt talált fel.

A magyar intelligencia s a régi nemes osztálybeli románok látva azt, hogy itt nem törvény ad szellemet a gyűlésnek, hanem rajongó szenvedélyesség; ünnepléses óvast jelentve a gyűlést tömegesen oda hagyták, mire Frenk urnak a magyar elem ellen tartott beszéde után a gyűlés folytatása a mlgs. főispán ur által, április 3-ára tüzetett ki.

r. l.

Az erdélyi muzeum részére 1861. márcz. havában beküldött adományok jegyzéke.

I. Könyvek: Gr. Mikó Imre ő exejától Irányeszmek Pest 1861. 1. köt. — A Szent-István társulattól Egyetemes magyar Encyclopaedia 2-dik köt. — Szoboszlav Ferencztől, válogatott magyar remekírók s legújabbkori szépirodalmi művek, 200 köt. — Velies tordai gyógyszerészől Luther német bibliája Nürnberg 1768. 3. köt. — Nicolai berlini könyvkereskedéstől Körners sämtliche Werke Berlin 1862. 1. köt. — Kulini Nagy Benőttől magyar hölgyek életrajza dispeld. 1. köt. — Pajor Istvántól 2. köt. — Beltegar Miklóstól 1. köt. — Hideghéti Antaltól 1. köt. — Pest város közönségétől 1. felirat. — M. Várárhely közönségétől 1. felirat. — Csik-Szereda város közönségétől 1. felirat. — A kassai járás választó közönségétől gr. Károlyi Ede képviselő politikai hitvallása. — Bihar vármegye közönségétől feliratok, körlevelek és jegyzőkönyvi kivonatok, 9. darab.

II. Régiségek: A kolozsvári casinótól, régi és újabb kori peesét-lenyomatok gyűjteménye 6 kötetben — Szathmári Györgyné, Kolozsvári Borbárától egy régi ezüst kanál.

III. Érmek: Kovács Dánieltől II. Mátyás király 1615-diki ezüst érme. — Rácz Józseftől Apafi ezüst érme 1673-ból. — Szathmári Györgyné, Kolozsvári Borbárától 1. dák, 1 római, 1 magyar ezüst érme. Közli S z a b ó Károly könyvtárnok s a régiség- és éremtár ideiglenes öre.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Jó előre figyelmeztetjük a tudománykedvelő közönséget arra, hogy a jövő szerdán u. m. ápril 10-kén a muzeum-egyesület igazgató választmánya rendes tudományos ülésében muzeumi ör és helyettes igazgató Brassai Sámuel ur fog kísérletekkel világoztott előadást tartani az egész Európában nagy figyelemmel kísért O z o n-ról. A felolvasás szokott helye a tanácsháznál a közgyűlés teremében van, a gyűlés órája délután 5 óra. E felolvasás tárgya rendkívüli érdekes lévén, hiszszük, hogy abban a tudománykedvelő szép-nem is képviselve leend.

— Háromszék Telek helységében mult hó 28-dikán tűz történt ki; szél által vezette csakhamar az egész falu közepét lángba borította. 26 lakház s 60 gazdasági épület lett a dűlő elem martaléka. Biztosítva csak egy ház és csűr lett a magyar biztosító társaságnál. Képzelhetni már most a nyomort, az inséget, melybe az Isten ege alatt maradt tulajdonosok jutottak, kiknek egy vészes perc egész életük keresményét elhamvasztotta; és sok vidék mégis ignorálni látszik a biztosítás jótékonyosságát.

— A magyar királyi curia megnyitására fénys in-nepélye f. hó 3-án met véghez. A testület tagjai, miután a hétszemélyes táblabírái esküjüket letették, a nagyszámú küldöttségek kíséretében a szent Ferencziek templomába vonultak, hol a hg.-primás énekelte a veni sancte t. Innen a curia termébe visszatérve, országbíró Apponyi ezen alkotmányos főtvényszék ülését megnyitottnak nyilvánította. Erre

Lonovics érsek az országbíró iránti tisztelet és háláérzelmet tolmácsolta egy szép beszédben, utána kir. személynök kelemési Melezer István mondott az országbíróknak köszönetet. Az országbíró az ülésben részt vett hg.-primásnak szintén köszönetet fejezvé ki, az in-nepélyt befejezte.

— Budán majd három évtized után f. hó 2-dikán tartott rendes magyar szinelődás. Az előadások sorozatát Molnár szintársulata nyitotta meg a „Pünköszt királyné“-val.

— B. Vay kancellárhoz a jászukon kerületek feliratot intéztek, melyben felkérk, hogy a nemzetet a még mindig külfönszakitva levő országrészeknek, jelestil E r d é ly és Horvátországnak, az 1848. törvények által szentesített viszsakebelezésére nézve hön ohajtott eredményre vezérleje.

— K o s s u t h fiait illetőleg Rónay J. a „M. S.“-ban közölt napló töredékében a következő érdekes vonásokat olvassuk: Kossuth fia Ferenc és Lajos (1853. jan. 5.) Párisba érkeztek, Karádyval, hogy a tiszta hazafi vezénylete alatt a tudományok pályáján haladjanak. A gyermekek haladtak kitűnő szorgalommal, fényes sikerrel. Mindenütt, hol a kis magyarok felléptek, a babér öket illett, s az idegenek jelesek előre tisztelettel jegyzék fel a hontalan gyermekek neveit. Karády Ignác jeles nevével (1857. maj. 3.) visszatért Londonba. A gyermekek ifjaká lőnek, s a londoni egyetemen folytatták a pályát, hasonló fényes eredménnyel. A magasabb matematikában, a gyakorlati mértanban, a philosophiában — mindenütt egyitt ragyogtak mint Castor és Pollux, s hol egyik első volt, ott a másik elfoglala a második helyet. Midőn a politikai tudományokból az egyetemi ifjúság jelesei köztiszteletben részesültek, lord Palmerston így szolt Kossuth fiaihoz: Önök kivitták a diadalt, s megvalloim, szinte feltékenyekké tesznek bennünket saját gyermekeinket. . . .

— C s e n g e r y Antal Bihar megye bihari kerülete egyhangulag országgyűlési képviselővé választotta.

— A pesti nemzeti színház közelebből szerződött: Priell Korneliát, Bográn Vilánt, Komáromi Alajost, Ferenczi Izabellát.

— Prágából azon hir terjeng, hogy az irányadó cseh politikai körökben elhatározott volt a magyarok példájára a birodalmi tanácsba nem küldeni követeket.

— Nográdmegye eszei kerületében a követválasztás alkalmával szörnyű verekezés történt. A dolog még kard és puskára került, 5 halott van s 40—50 nehéz sebesült. De mig itt az alkotmányos szabadság választási szent jogát így fertőztetik, Lippáról is hasonló szomorító eseményről írnak a lapok, ott, ugyanis a követválasztást a németek és románok közt oly verekezés követte, hogy 3 halott s 14—15 sebesült esett áldozatul.

— Kecskemétről írják a „M. S.“-nak: Türr István városi képviselőnk Kecskeméthez intézett nemes válasza szokatlan örömmel fogadtatott. Az ő és száműzött bajtársainak megválasztását megemmisitni sürgető felsőbb leirat a közgyűlés által tisztelettel felretetett.

— Karlovieztől írják a „M. O.“-nak, hogy a szerb nemzeti congressus előmunkálatai elkészítésére Csernovics Péter elnöklete alatt 22 tagból álló bizottmány nevezetett ki. E bizottmány nagy többsége u. m. 19 tag a magyar nemzet iránti testvéri szeretetet fejezte ki s elismeré szüktségét annak, hogy a visszakebelezésben a congressus ne keresse a nemzet jogainak megcsorbítását. Az egyesülés szükségzete nyert kifejezést, s a többség bizalmát fejezte ki a magyar országgyűlés méltányossága iránt.

POLITIKAI HIREK.

— Az olasz parlament befejezte a római kérdés feletti vitát, elfogadván Buoncompagni azon indítványát, hogy Róma kiáltassék ki az új olasz királyság fővárosává.

— A turini kamra elé márcz. 30. törvényjavaslat terjesztett, miszerint Garibaldi Olaszország első polgárává nyilvánítassék, s nekie roppant érdemeiért mint nemzeti ajándok, szabad birtokul oly államjóság adományozassék, mely 150 ezer lira évi jövedelmet hoz.

Nem régiben azt beszélték, hogy Cavour és Garibaldi közt ismét súlyos meghasonlás keletkezett, ez azonban nem igaz, mert jobban vannak egymással, mint bármikor, és Garibaldi ismét előtérbe kezd lépni. Néhány nap előtt Turinban volt, hol fontos, de felette titkoszerű értekezés volt közte, Cavour és Türr közt.

— Mazzini hanyagsággal vádolja egy hírlapi cikkében Cavour kabinetjét és a következő kedélyes tanácsokat adja az olaszoknak: „Mindenek előtt most meg kell tartósnunk alapitnotok olasz jogokat. A 30—50,000 önkéntes már adott nektek erre programot, és ma, midőn szabad emberek vagytok, sietnetek kell tartós alapon érvényesíteni e jogot. Európa csak azt várja, hogy valami nyilvánulatot tegyetek és azonnal elismeri e jogot. De e nyilvánulatnak háromszorosnak kell lenni. Legelőször is tiltakoznotok kell Róma megszállása ellen és kívánotok kell annak gyors kitirítését; aztán fel kell magatokat fegyverezni és Ausztriát Velencében megtámadni. Ti, mint mondjátok, Garibaldi újabb felhívását várjátok; de nem jelenté-e ki nektek már számtalanszor Garibaldi, hogy ő tavaszra 500,000 fegyveres embert vár tőletek? Ne kíméljétek legalább a fáradságot, hogy ennyi embert kiállithassatok. Fegyverkezzetek tehát olaszok. Ha a kormány nem szándékozik benneteket tévútra vezetni, avagy ha nincs neki az az utógondolatja, hogy eláruljon benneteket, akkor nem fog ellenszegülni akaratotoknak. Ha fel leszte fegyverkezzetek, akkor, mondom nektek, támadjátok meg az osztrákokat Velencében. Kételkedhet-e egy perczig is abban, hogy a Garibaldi által Velencében folytatandó függetlenségi háboru nem ragadja-e el magával a rendes hadserget, mely kénytelen az árlatot követni? Ezek, olaszok, a tanácsok, melyeket a republikánusok adnak testvéreinknek.”

— A háboru miatti aggodalmak folyvást fokozódnak. Mint Triestből a külni lapnak írják, a velencei tartományokban a nős tiszték már utasítást kaptak, családjaikat elköltetni Olaszországból. Ez oly intézkedés, melyet csak valamely háboru kitörése előtt szoktak tenni.

— A török terület azon keskeny földnyelvét, mely Dalmatiát keresztülhasítja és a tengerig kiterjed, igen őrzik az osztrák hadihajók, mert éppen e ponton tartanak Garibaldi kikötésétől.

— Az olaszok nyugtalansága folyvást tart az osztrák mozgalmak miatt az alsó Pó-vonalnál.

— Rómából írják, hogy oda Muratnak egy proklamációja érkezett több ezer példányban, melyek Nápoly részére szánták. A herceg fényes ígéretekkel tesz abban a nápolyiaknak és az egyházat minden kitelhető védelemben akarja részesíteni.

— Mondják, hogy a pápai kormány valakit Turinba szándékozik küldeni különös megbízással.

— Görögországban olasz követségi állomás fogja felállítani. Olaszország első követétől Ottó király udvaránál Mamiani volt-miniszter emlegetik.

— Thouvenel köriratot akar intézni Franciaország külföldi képviselőihez, melyben fejtegetni fogja a francia politikát a római kérdés körül.

— A „Siécle“ nagy zajt üt a Velencéből kiutasított francia hirlap-írók miatt. Azt mondja, hogy ezáltal Franciaország és a népjog van megsérve.

— Pétervár, ápril 2. Gortschakoff egyik köriratában, melyeket Oroszország külföldi követeihez intézett, a többi közt így ír: Oroszország és Európa körülbelül meggyőződhetett, hogy a császár távol van attól, hogy a reformokat kerülje, sőt önmaga kezdeményez s a reformokat állhatatosan életbe lépteti. A császár azt akarja, hogy ígéretei teljesedjenek, midőn Lengyelországnak megnyitja a törvényszerinti előhaladás útját.

— Varsó, ápril 2. A helytartó egy második kiáltványát így hangzik: „A fontos pillanat arra kényszerít, hogy újra józan szavakat intézzek hozzátok. Az ígért rendelvek biztosítják országotok érdekeit, vallásokat és nemze-

tiséteket; ezek őszinte teljessébe fognak menni. Ovakodjatok oly nyugtalanságoktól, melyeket a kormány nem vállalhat s melyek maguk után vonnák minden intézkedés nyomását.

Ujabbak.

— A „P. L.“nak írják Bécsből: A miniszterválság elmúlt! A mint utólagosan megtudjuk, sokkal érdekesebb volt, mint azt a közönség gyanítja. Bizonyos körökben ugyanis azt akarták, hogy Erdélyben először próbáltassék meg a Reichsrathbai választás, s ha az nem sikerülne, készen voltak már egy javallattal s azt Schmidt Konrádnak küldték, hogy ne tünjék fel bécsi gyártmánynak, hanem egy néptribun (!) tekintélye alatt jelenjék meg itt és Szebenben. Ez mind szépen el volt készítve, midőn egyszerre csak azt jelenti a „Sürgöny“, hogy ő Felsége jóváhagyta báró Kemény ajánlatát. Most kitört a vihar. A jó, német miniszterek nem akartak egyebet, mint hogy ő Felsége vonja vissza saját aláírását. Természetesen a legélénkebb ellentállásra találtak, s midőn a válság legégetőbb volt, husvét vasárnapján szentesíté ő Felsége az erdélyi alkotmányos törvényszékek visszaállítását. A mi kormányférfiaink helyzete sokkal nehezebb volt a tanácskozmányok érdekében. — A miniszterek e tanácskozmányok szentesítését oktroirozásnak nevezik. De kormányférfiainknak nincsenek okaik, hogy ebből kabinetkérdést csináljanak s reményleni lehet, hogy gr. Apponyi sem nehezíti a

megoldást, hanem eddigi bonfini buzgalmával működik nemzeti törvényszékeink helyreállításában.

— Zágráb, ápril 3. Néhány katona, kiket a császári sas leszagatása felfingerelt, egy jegyző lakáról letépték az ország czimerét, összeütközésre azonban nem került a dolog. A vizsgálat elrendeltetett.

— Piemontból Velenczébe érkezett tudósítások szerint a Genuából Alessandriába és innen Bolognába vezető vasuti vonalon egy hét óta éjjel-nappal folynak a csapatszallítások. S mintegy 15,000 ember van kijelelve a Pó-vonal erősítésére, míg a Mincionál is jelentékenyen szaporították a piemonti csapatok.

Távirati tudósítás a „K. Közlöny“-hez. Feladatott Pesten, apr. 6-án d. u. 7 óra 20 p. Az országgyűlés megnyitottat ma 11 órakor Budán, királyi biztos Apponyi által. A trónbeszédben meg van engedve az országgyűlésnek Pesteni folytatása. A trónbeszédben sok van mondva az alkotmány helyreállításáról, de 1848-ról semmi, Ferdinánd és Ferencz Károly leköszöntek. A felső tábla délután egy, a képviselőház 4 órakor tartottak ülést; az első a Lloyd, az utóbbi a múzeum épületében. A felső-házban a leköszönési oklevelet olvasták fel, a képviselők a verificációval foglalkoztak. Nagy pompa, sok mánás, minden csendes.

Távirai uton értesültünk, hogy a tegnap 6-án kelt felsőbb határozatnál fogva b. Kemény György Tordamegye főispánjává lön kinevezve.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

BÉCSI BÖRZE április 3-án.

Állam-adósság.		penzben	aruban	Részvények.		penzben	aruban	Váltók (devisek)		penzben	aruban
5%-os nemzeti kölcsön	100 frt.	74.80	74.90	Nemzeti bank ex div.	695.—	697.—		Három hónapra.			
5%-os metalliques	100 frt.	63.50	63.75	Hitelintézet 200 frt.	156.80	157.—		Amsterdam 100 holl. ft (86 ft 52 kr a. é.) 3/2	126.50	126.75	
Földterhermentesítések.				Alsó-ausztriai esc. bank 500 frt.	562.—	564.—		Augsburg 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3 1/2	127.25	127.50	
5%-os magyarországi	100 frt.	63.25	63.50	Duna-gőzhajózási társulat 500 ft pp.	415.—	417.—		Berlin 100 tallér (150 ft ausztr. érték.) 4	—	—	
5%-os bánági, horvát és szláv	100 frt.	62.50	63.—	Trieszti Lloyd 2-ik kibocsátása 500 ft pp.	143.—	145.—		M. Frankfurt 100 d. német ft (85 ft 90 1/2 kr) 3	127.50	127.75	
5%-os erdélyi	100 frt.	60.50	61.25	Budapesti lánczhid 500 ft pp.	389.—	391.—		Hamburg 100 márk-bankó ft (75 ft 85 kr) 2 1/2	112.25	112.50	
Sorsjegyek.				Éjszaki vasut	1898.40	1898.50		London 10 font sterling. (100 ft 23 1/4 kr) 4 1/2	150.—	150.25	
Trieszti db.	100 ft pp.	125.—	126.—	Ausztr. államvaspálya	281.50	282.50		Páris 100 frank (40 ft 50 kr ausztr. ért.) 3 1/2	59.50	59.60	
Dunagőzhajóz. társ. darabja	100 ft pp.	99.—	99.50	Nyugati vasut	185.—	185.50		Pénzmekek.			
Budai városközség db	40 ft a. é.	35.75	36.25	Pardubitz vasut	105.—	105.50		Korona	20.70	—	
Eszterházy	40 ft pp.	92.—	93.—	Tiszai vasut	147.—	147.—		Császári arany	7.08	—	
Salm	40 ft pp.	37.25	37.75	Déli vaspálya 60% (ex div.)	188.—	189.—		Reczés arany	7.07	—	
Pálffy	40 ft pp.	36.—	36.50	Károly Lajos vaspálya (ex div.)	155.—	155.50		Napoleons'or	12.14	—	
Clary	40 ft pp.	35.50	36.—	Graz-Köflachi	108.—	110.—		Orosz imperiale	11.50	—	
St. Genois	40 ft pp.	36.50	37.—	N.-Szombati 1-ső kibocsátás	20.—	22.—		Ezüst	49.25	—	
Windischgrätz	20 ft pp.	23.—	23.50	N.-Szombati 2-ik kibocsátás	60.—	64.—		A nemzeti kölcsön papir szelvényei	44.25	—	

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

(110)
1200. polg. 1861.

Hirdetmény.

A helybeli feloszló félben lévő repaczkorgyár társulat e bírósághoz a tudva nem lévő részvényesek ellen a végteti keresetlevelet adott be, hogy azok osztaléki jogaik mielőbbi érvényesítésére szoríttassanak.

Ehez képest a tudva nem lévő részvényesek számára cselekvényi gondnokul ügyvéd Vajna Sándor ur neveztetvén ki, tárgyalási hatánapul idei május 18-ka tüzetett ki: miről a tudva nem lévő részvényesek azon hozzáállással értesítettek, hogy ezen hatánapon délelőtti 9 órakor vagy személyesen jelenjenek meg, vagy a kirendelt gondnokot addig igényeik bejelentésére utasítsák, mert különben bejelentési elmulasztás esetében a felosztandó tömegből nem részesüléseket csak maguknak tulajdoníthatják.

A cs. kir. járásbíróstól.
Kolozsvárt, márczius 20-án, 1861.

(112)
381
törv. 1861. H i r d e t m é n y.

A nagy-enyedi cs. kir. törvénybíróstól ezennel közírték tételük, miszerint özvegy Jenei Józsefnő született Pálfi Borbára Pókafalván mint jószág gondnok lakó édes fiára Jenei Elekre ruházott teljes felhatalmazását mai napon visszavette és a fennevezett fia által ezennel az ő nevében tett lépése mindent érvénytelenít.

A cs. kir. törvénybíróstól.
Nagy-Enyed, márczius 21-én, 1861.

NEM HIVATALOS.

(105)

Papir kárpitok

és
festett ablak függönyök

gyári raktára

Sieburger Robert & Bh^a urnak.

Főrahely Magyarország és mellékterületei részére felső dunasor 10 szám, a lánczhibákkal szembe.

Legszilárdabb hiteli feltételek alatt meghatározott árban musta-példá-nyok készen állanak. Falszőnyegzési munkák (Spalierarbeiten) jótállás mellett vállaltatnak fel.

Sieburger György,
képviselő.

(98)

Alólírt, mint hazai egy külföldi ismerőseinek is tisztelettel jelenti, hogy Torda városa piacán levő vegyes kereskedését, melyet — meg van győződve, hogy valamint adói egy vásárlói megelégedésére — 25 éven át becsülettel folytattott, szemei gyengesége miatt kénytelenül érezte magát, fiára Biluska Antalra, ki azt ezután saját czime alatt folytatandja, tulajdonosi joggal átruházni; kit is ismerőseinek ő íránta tanusított becses figyelmükbe ajánl.

Tordán, martius 22-kén, 1861.

Biluska Jakab, kereskedő.

(61)

1861.

(2—10)

Legujabb cs. k. szabad. készítményei a diszgyógyszerészetnek a pipereasztal számára.

NÖVÉNYI SZÁL-HAJKENŐCS.

Ezen, a vegyészeti kir. tanárának Berlinben Dr. LINDES-nek felhatalmazása mellett a legczélsezerübb mű-vegytani eljárás szerinti nagy gondnal tisztán növényi vegyreszekből össze-összeállított szál-hajkenőcs igen jótékonyan hat a haj növesére, miután azt hajlékony-ságában fenntartja s nem hagyja kiszáradni; e mellett a hajnak szép természetes fényt s nagyobb ruganyosságot kölcsönöz, míg másfelől egyszersmind a hajválasztékknak a mega alakjában fenntartására is különö-sen alkalmas.

A cs. k. szabad. növényi szál-hajkenőcs csak eredeti darabokban árultatik melyeknek letett jegyei zöld és arany bronzban vannak elkészítve.

Ára egy eredeti darabnak 50 kr. o. é.

A fentebbi szépségzeti szerek beltartalma főlegessé tesz minden további magasztalást; — egy kis kísérlet elegendő arra nézve, hogy ezen közhasznú szereknek czélsezerüség- és jelességéről mindenki meggyőződhessek. — Valódi minőségben kaphatók egyedül csak:

Kolozsvárt: Wolff J. és Khudy J. gyógyszer. Abrudbányán: Ferenczi Mihály; Besztercén: Kelp Ferencz és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; Dévén: Büchler A. Enyeden: Bisztritsányi A.; Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hátsegen: Mátéfi Béla gyógyszer.; Károly-Fejérvárt: Rusz János; Köhalmiban: Melas Ed. F. gyógyszer.; Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Vándory & Brandsch; Segesvárt: Misselbacher J. B.; Szamos-Ujvárt: Placintár és fia gyógyszer.; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebenben: Weissörtel Ad. G.; Szebenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Seps-Szentgyörgyön: Vitályos Béla; Sz.-Udvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer.; Szereván: Gozsy A.; Tásnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff Gábor uraknál.

BALZSAMOS OLAJ-SZAPPAN.

Ezen, a legujabb vegyészeti tapasztalatok szerint készített balzsamos olaj-szappan nem csak tisztító, hanem egyszersmind a puhaságot és frissességet is előmozdító tulajdon-ságai által megfelel mindazon kellékeknek melyek egy tökéletesen jó toillette-és egészségi szappantól megkívánatnak, s ezért mint gyen-ge s egyuttal hathatós napi mozdó-szer még a leggyengédebb és legérzéke-nyebb nők és gyermekek bőrére nézve is biz-ton ajánlható.

A cs. kir. szabad. balzsamos olaj-szappan csak fekete betűkkel nyomtatott fehér paké-tekben árultatik, melynek előreszén e szavakat „Gesetzlich deponirt“ tartalmazó vör-ös nyomású bélyeg van.

Ára egy eredeti pakétácskának 35 kr. o. é.